

Zdraví a životní styl ve starověku

AFRIKA

Afrika – země kouzel

- od nejstarších dob po současnost
- předmět patřící dané osobě
 - velká cena
 - zničení
- různé léčebné postupy
 - sny

kouzlo džu-džu

- napříč Afrikou
- dodnes
- od fr. *jeu*, hra
- džu-džu-man
- zlé džu-džu **X** dobré džu-džu
- účinek vždy
- použití různých rostlin
 - dědění znalostí
- řada případů působení na člověka
- oblečená figurka jako osoba a za zaříkávání vpichování jehel/špendlíků do jejího těla
- dochází i k rituálnímu **lidojedství** (skupina Fang)
 - krev a maso bojovníků posilující sílu, odvahu, zdatnost
 - jen některé části – srdce, mozek, ...

- vedlo ke vzniku **kultu/ klanu čarodějů hrobových sošek**
 - zanikl před 200 lety
 - představiteli nejhroznější a nejmocnější čarodějové celé Afriky
 - návrat duchů mrtvých do těl jiných osob
 - jen vybraných – bohatý a mocných
 - výroba různých elixírů (nesmrtelnosti, věčného mládí)

- **magický had**
 - S Nigérie
 - zabijí ženy, pro muže je neviditelný
- **talismany/ amulety**
 - přinášející dobro/ odvracející zlo
 - kouzelný prostředek odhánějící nemoc
- **fetiše**
 - přirozené, kouzelné
 - impregnované, moc do nich musí být vdechnuta
 - medicinmanem
 - vyrábí a předmět natírá látkou ngílingíli
 - třeba i rituálních tanců, tření, ohřívání, natřásání, ...

V AFRIKY – Svahilsko

- **nemoc**

- působení zlých duchů či temných sil
- trestající předkové či závistiví kouzelníci (kmen Lindembu)
 - smrt je pro ně způsobena rozhněvanými stíny či závistivými čaroději

- **léčení**

- obřady, zaříkávání a kouzla
- rostlinné léky s magickými vlastnostmi
 - **musoli** (pilo se př. po úmrtí při obřadu; mělo odhalit skryté problémy)

Z AFRIKY – Z Nigérie, Sierra Leone ...

- kmen **Jorubů**
- do současnosti
- pacient – do svatyně **sopono** + rodina, přátelé
 - bubny a zpěvy přivolávající duchy
 - na hlavu přivázán ranec pro chycení nemoci či neštěstí
 - poté vyjde, je umyt a ranec zakopán
 - nakonec návrat do svatyně na 3 týdny a provádění obětí zvířete

- drť ze semen **kalabaru** smíchaných s vodou
 - obsahovaly prudký jed (fysostigmin)
 - posvátná droga pro boží soudy
 - přežití = nevina x smrt = vina
- kořen **muwanga**
 - výroba nápoje lásky
- ořechy z rostlin **cola vera** a **accuminata**, kúra ze stromu **corynanthe yohimbé**
 - léky na zbystření pozornosti a potlačování spánku a únavy
 - silně povzbuzující účinek
 - kúra ze stromu CY také jako léčba impotence (i v současnosti při některých sexuálních potížích)
- **čaj z khatu** (obs. efedrin)
 - zvýšení fyzické síly, potlačení spánku, zmírnění únavy a pocitu hladu
- **mučenka**
 - k uklidnění

- **aloe**
 - ošetřování ran, posílení chuti k jídlu a ve větším množství i jako projímadlo či potrat
 - Z i J Afrika
- **myrha** – zlepšení hojení
- **mpapa** – léčba průjmů
- **kamejka** – kontrola plodnosti
- **strofant** – lék na pohlavní choroby
 - prášek ze stonků – na boláky od vlasovce
 - odvar ze stonků – posilující nápoj po těžkých chorobách
 - pro **kmen Mano** (Libérie) – dodnes jako všelék
 - nemocní členové kmene byli posíláni vyléčit se ke „keři nemocných“
- dřeviny z rodu **acokanthera** a **strophantus** – k výrobě šípových jedů (vařením s kaktusovým pryšcem či zkvašením s květy banánovníků)
- **kaktus hudya**
 - povzbuzení a tlumení pocitu hladu (dosud na některých neúrodných místech J Afriky)

- **přijímání nových členů** mezi kmenové léčitele byl důležitý okamžik v mnoha kmenech; součástí bylo i předávání tajemství a slib mlčenlivosti
 - nováčci museli prokázat znalost léčivých a jedovatých rostlin i kouzelných obřadů

Literatura

- Mareš, J. *Ve stínu baobabů: Afrika čarodějů, divokých zvířat a tajemství*
- Růžička, R. *Medicína dávných civilizací*